

Casesamling

Direkte genbrug på danske genbrugspladser

En samling af spændende cases, der viser hvordan kommuner, affaldsselskaber og borgere giver nyt liv til ting, der ellers ville være blevet til affald.

Dansk **Afføldsforening**

Affald er ressourcer

Introduktion

Flere og flere kommuner og affaldsselskaber i Danmark arbejder med direkte genbrug i forbindelse med genbrugspladserne, og det kommer der gode resultater ud af.

Når produkter, ting og sager bliver flyttet op i affaldshierarkiet til genbrug, så reduceres CO₂-udledningen – både fordi affaldet ikke skal genanvendes eller energiudnyttes, men også fordi genbrug fortrænger CO₂-udledningen forbundet ved at købe nyt.

Samtidigt kan arbejdet med direkte genbrug være medvirkende til at skabe sociale arbejdspladser for folk på kanten af arbejdsmarkedet.

Arbejdet med direkte genbrug spiller ind i verdensmål 12.4 og 12.5, der går ud på at forbedre affaldshåndtering og reducere affaldsmængderne via forebyggelse, reduktion og genbrug, men også i mål 8.5 om anstændigt arbejde for alle.

Meget af det, som borgerne afleverer på genbrugspladserne, fejler ikke noget. Det kan bruges igen af andre, som kan få gode ting til en god pris. I denne case-samling har Dansk Affaldsforening samlet en række eksempler på direkte genbrug, der kan inspirere andre.

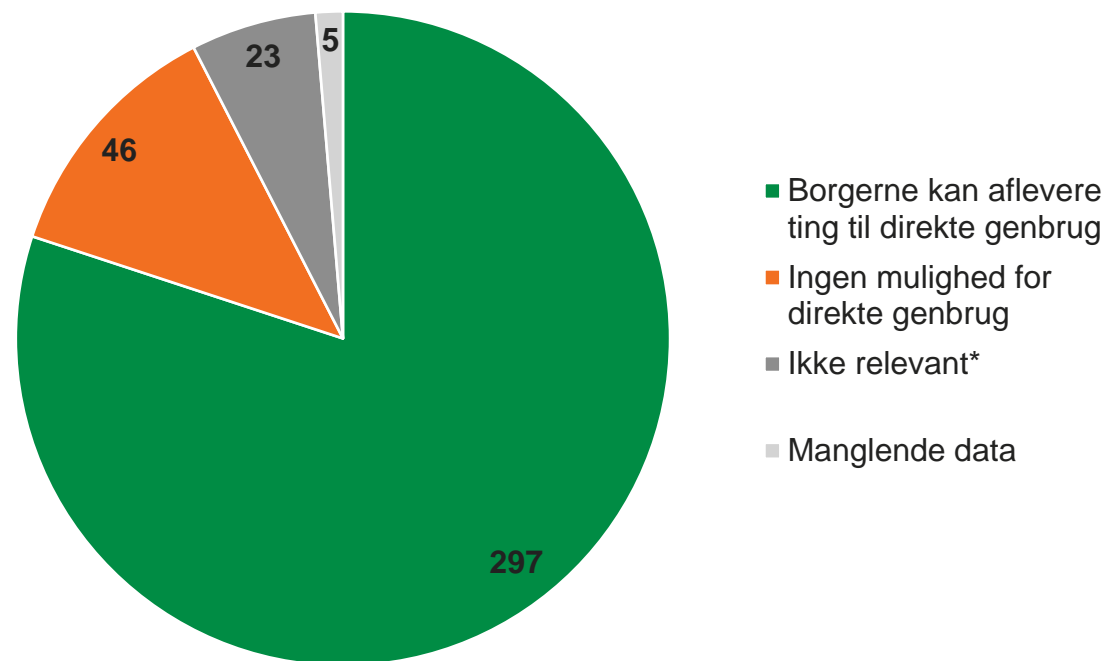
God læselyst!

Overblik

På langt de fleste genbrugspladser i Danmark har borgerne mulighed for at benytte sig af direkte genbrug – enten ved at aflevere ting eller bytte, tage eller købe ting, som andre har afleveret.

I 2018 havde borgerne mulighed for at benytte sig af direkte genbrug på **297** af de **365** genbrugspladser i landets 98 kommuner – svarende til over **80 procent**.

Kilde: JHN Processor

**Her kan fx være tale om haveaffaldspladser, hvor der afleveres affald der ikke kan genbruges*

AffaldVarme Aarhus REUSE

REUSE i Aarhus er en gentænkt genbrugsplads.

Her kan borgerne aflevere ting og sager, som egner sig til genbrug, og samtidigt hente andres aflagte ting – helt gratis.

De genbrugsting, som borgerne afleverer, er stillet op i dertil indrettede containere med forskellige kategorier, fx "stuen" eller "værelset".

På REUSE får tingene nyt liv og undgår derved at blive til affald. Samtidigt er der sørget for, at borgerne kan gå rundt i tørvejr – gangarealerne er nemlig overdækkede.

Initiativer

Hvordan forbereder AffaldVarme Aarhus ting til direkte genbrug?

Aarhus har indrettet genbrugsstationen REUSE, hvor borgere kan aflevere og tage brugbare ting i dertil indrettede containere.

- REUSE har også åbent i weekender og ferier.
- Borgerne kan låne en ladcykel til at transportere store ting hjem på.
- Containerne er overdækkede, så både borgere og genbrugssager skånes for vind og vejr.
- På de seks andre genbrugsstationer i Aarhus Kommune kan man aflevere ting til genbrug, som bliver kørt til REUSE.

Hvad har AffaldVarme Aarhus opnået?

- REUSE modtager dagligt ca. **to tons** genbrugsartikler fra de seks andre genbrugsstationer i Aarhus, der alle har opstillede REUSE containere – og tallet vokser.
- Ca. **90 procent** af de genbrugsartikler, der kommer ind, kommer videre ud på pladsen.
- Heraf er det igen **90 procent**, der forlader REUSE og får nyt liv hos de mere end **300 daglige besøgende**.

Svendborg Vand og Affald Her må du ta'

Under mottoet *Her må du ta'*, kan kunder på genbrugsstationen i Svendborg kvit og frit tage brugbare ting med sig hjem. Initiativet er blevet så stor en succes, at det er blevet besluttet at lade det fortsætte permanent.

Svendborg Vand og Affald har en aftale med fire velgørende foreninger, der sælger genbrug i deres genbrugsbutikker, men meget af det donerede bliver kasseret. Det fejler ikke noget, men det er begrænset hvor meget genbrugsbutikkerne kan sælge. Derfor bortgiver Svendborg Kommune nu de tiloversblevne ting på genbrugsstationen.

Når borgerne fremover afleverer materialer på genbrugsstationerne eller til storskrald i Svendborg, går de som udgangspunkt til genbrug. Personalet vil dermed kunne tage brugbare ting ud af containeren og sende dem videre til genbrug.

Initiativer

Hvordan forbereder Svendborg ting til direkte genbrug?

- Når man har gode, brugte ting med på genbrugsstationen i Svendborg, går de i første omgang til fire sociale foreninger, som tager de ting, de kan sælge videre. Resten går til *Her må du ta'*, hvor alle må tage.
- Foreningerne kan bruge godt halvdelen af de ting, de får tilbudt – resten går til *Her må du ta'*
- Fra februar 2020 ændrer Svendborg Vand og Affald procedurer, så materialer, der afleveres til storskrald eller på genbrugsstationen, som udgangspunkt går til direkte genbrug i stedet for at komme i containeren.
- Hvis man ikke ønsker at give sine materialer til genbrug, kan man angive det ved aflevering.

Hvad har Svendborg opnået?

- I de fire måneder, hvor ordningen har kørt i fuld skala er der afsat **10 ton** til direkte genbrug **pr. måned**.
- Med *Her må du ta'* er genbrugsprocenten steget fra 56% til **87%**.
- Godt **6.000 kunder** har besøgt *Her må du ta'*. Når en kunde tager ting fra ordningen med hjem, skal vedkommende registrere dette. Alene i september måned var der **1.589** registreringer.
- Der er sparet ca. **1.000 kr.** pr. ton ved at løfte ting fra genanvendelse til direkte genbrug.

RenoDjurs Gi' det videre

Gi' det videre er et særligt område på alle Reno Djurs' genbrugsstationer, hvor borgerne kvit og frit kan sætte eller afhente effekter til direkte genbrug.

Alt fra keramik og bøger til byggematerialer, belægningssten og plastikkasser. Alt fra det gamle karlekammerskab, der trænger til en kærlig hånd, til den spritnye og ubrugte håndvask på fejlmål.

Målet er at få så meget som muligt sorteret fra til direkte genbrug.

Initiativer

Hvordan forbereder RenoDjurs ting til direkte genbrug?

- Borgerne står i høj grad selv for sorteringen ved *Gi' det videre*, men ved tvivl står kyndige pladsmænd klar til at hjælpe.
- Det er også pladsmændene, der som en del af deres arbejde på genbrugsstationen sørger for, at vedligeholde og holde orden i området.
- Borgerne har lov til få ting, fx vinduer eller træ til byggeprojekter, direkte fra affaldscontainerne, hvis de spørger om lov og det vurderes, at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Hvad har RenoDjurs opnået?

- Det estimeres at der alene i 2019 er afsat **1.500 ton** til direkte genbrug gennem *Gi' det videre*.
- I 2018 havde RenoDjurs ca. **537.000 besøgende**. I 2019 var det tal steget til ca. **578.000**. Direkte genbrug har været en vigtig medvirkende faktor til den store stigning.
- Det er ca. **20 procent** af de besøgende, som afhenter effekter fra *Gi' det videre*, mens ca. **15 procent** afleverer genstande.

PlusButikken+

- VI G'R TING NYT LIV

AffaldPlus Plusbutikkerne

AffaldPlus' to bæredygtige genbrugsbutikker er fysiske butikker, som flere gange om ugen bliver fyldt op med gode fund fra de omkringliggende genbrugspladser. Det er også muligt at købe ting fra butikkerne i den tilhørende webshop.

Plusbutikkerne sælger alt frakunst, tøj, mindre møbler, forskelligt slags indbo og legetøj.

Den tredje Plusbutik åbner til maj 2020 i Slagelse.

AffaldPlus PlusByg

Plusbyg er AffaldPlus' genbrugsbyggemarked i Næstved. I Plusbutikken kan borgerne købe byggematerialer, men også værktøj og større møbler, hus- og haveartikler og sågar toiletter.

Derudover består PlusByg af et "levende" værksted som et led i at bevare så mange ressourcer som overhovedet muligt. Her sætter medarbejderne ting og sager i stand, så de kan få nyt liv i PlusButikkerne eller PlusByg.

Initiativer

Hvordan forbereder AffaldPlus ting til direkte genbrug?

- Siden 2013 har medarbejderne på AffaldPlus' genbrugspladser reddet effekter op af containerne - ting som er for gode til at blive smidt ud og som kan få nyt liv. Disse bliver solgt i de to PlusButikker og i PlusByg - med mindre kunden selv beder om, at vedkommendes ting slutbehandles med det samme.
- Varerne i butikkerne kan også være leveret direkte fra borgere, private såvel som erhvervsdrivende, der har sat effekter fra til direkte genbrug. Erhvervsdrivende skal normalt betale for indkørsel på genbrugspladsen, men det gælder dog ikke, hvis de udelukkende kommer med varer til direkte genbrug. I det tilfælde kan de læses gratis af hos PlusByg.

Hvad har AffaldPlus opnået?

- Plusbutikkerne og PlusByg har skabt **10 fuldtidsstillinger** siden 2013.
- Det skønnes, at kunderne står for at aflevere **90 procent** af alle effekterne til direkte genbrug, mens genbrugsvejlederne på pladserne redder de resterende **10 procent** op af containerne.
- I 2019 havde PlusButikkerne næsten **197.000 besøgende**, og nyåbnede PlusByg havde næsten **42.000 besøgende**.
- I 2018 solgte butikkerne knap **1300 tons** til genbrug. I 2019 var det tal steget til knap **1800 tons**.

Nomi4s Materiale-Genbrugslager

Nomi4s har etableret to materialelagre i Skive og Holstebro, opstartet i henholdsvis starten af 2019 og starten af 2020. Genbrugslagrene giver områdets skoler, institutioner og kommunale projekter nem adgang til genbrugelige affaldseffekter, som kan bruges i forbindelse med undervisning, projekter og lignende.

Materiale-genbrugslagrene skal inspirere og understøtte genbrugstanken og dermed bæredygtighed og cirkulær økonomi i interessentkommunerne.

Bestilling af genbrugsmaterialer baseres primært på online bestilling via hjemmesiden.

Initiativer

Hvordan forbereder Nomi4s ting til direkte genbrug?

- Den daglige drift af genbrugslagrene organiseres under Skoletjenesten
- Levering af genbrugsmaterialer til materiale-genbrugslagrene foregår via to genbrugspladser. Materialerne består dels af ting, som de frivillige organisationer ikke afhenter eller ønsker, herunder ikke-solgte effekter fra genbrugsbutikkerne og dels af materialer, fx glas eller træ, der plukkes fra containerne på genbrugspladserne.
- Forsøgsprojektet omfatter ikke private- og kommercielle projekter.

Hvad har Nomi4s opnået?

- Genbrugslageret i Skive havde **200 bestillinger** af genbrugsmaterialer i 2019. I januar måned 2020 har materialelageret allerede haft 34 bestillinger.
- Genbrugslageret i Holstebro er startet op fra januar 2020. Indtil midt februar har lageret allerede haft **40 bestillinger**.

ARGO

Skraldefest

Til skraldefest hos ARGO kan genbrugsglade borgere hente genbrugelige genstande fra containerne på en af ARGOs genbrugspladser – helt gratis.

I løbet af 2019 har ARGO afholdt Skraldefest fire gange - i Køge, Roskilde, Torkilstrup og i Gørlev. Hver gang har den pågældende genbrugsplads holdt åbent til Skraldefest søndag efter lukketid mellem kl. 17-19.

ARGO vil fortsætte med at afholde skraldefester i 2020.

Initiativer

Hvordan forbereder ARGO ting til direkte genbrug?

- Skraldefest foregår på en ny genbrugsplads hver gang.
- Borgerne kan således tage lige dét, de vil have. Det er primært tøj, bøger, rent træ og møbler, der er populært.
- Skraldefest foregår udenfor genbrugspladsens normale åbningstid. I 2019 var det søndag kl. 17–19.

Hvad har ARGO opnået?

- I gennemsnit har der været **575 besøgende** til hver af de fire skraldefester. Tilsammen er **6.000 ton** affald blevet til genbrug.
- Skraldefest hos ARGO har stor **signalværdi**. Som koncept er Skraldefest med til at øge borgernes fokus på direkte genbrug.

Københavns Kommune og ARC Sydhavn Genbrugscenter

Sydhavn Genbrugscenter rummer en række faciliteter og aktiviteter, som sætter fokus på genbrug og bæredygtighed.

Inden man kommer ind på selve genbrugspladsen, skal man igennem **Slusen**, som er bemandet af medarbejdere, der hjælper med at identificere de materialer og genstande, der kan genbruges. De bliver kategoriseret, vejret og kommer på lager, så det kan genbruges af centerets iværksættere.

I **Multihuset** er der materialelager, testlaboratorium og værksted til udvikling af direkte genbrug. I multihuset afholdes der forskellige typer af workshops og arrangementer for børn og voksne relateret til genbrug og bæredygtighed. Der er også undervisning for skoleklasser samt en besøgstjeneste.

Initiativer

Hvordan forbereder Københavns Kommune og ARC ting til direkte genbrug?

- Inden borgerne kommer ind på selve genbrugspladsen skal de igennem Slusen, hvor medarbejdere fra Amager Ressource Center hjælper med at frasortere de materialer, der kan blive til direkte genbrug.
- Virksomheder, privatpersoner og organisationer kan købe større mængder af genbrugsbyggematerialer en gros.
- På Københavns Kommunes hjemmeside kan borgerne byde på forskellige affaldstyper, der kan genbruges.

Hvad har Københavns Kommune og ARC opnået?

- Fra 1. januar 2020 til midt februar blev der i engrossalg og butik omsat for ca. **42.000kr.**
- I samme periode var der **262 handler** i butikken.
- I 2024 er målet at **20 procent** af det indleverede affald på Sydhavn Genbrugscenter skal genbruges.

AVV's genbrugsværksted Godt gjort

Hos AVV (affaldsselskab i Hjørring og Brønderslev) ønsker man at forlænge affaldets levetid – til gavn for miljø, mennesker og cirkulær økonomi.

AVV har i tilknytning til deres genbrugsbutik etableret tre reparationsværksteder – et til cykler, et til hårde hvidevarer og et for upcycling af tekstiler og læder.

Her bliver affald og genstande istandsat og upcyclet, så de kan blive genbrugt og holde sig i et materiale-kredsløb.

Samtidig sker det i samarbejde med de lokale jobcentre, så der skabes beskæftigelse til mennesker, som har brug for fodfæste på arbejdsmarkedet.

Initiativer

Hvordan forbereder AVV ting til direkte genbrug?

- I cykelværkstedet istandsættes cykler, der er indleveret på AVV's genbrugspladser. Hvert år modtages flere tusinde cykler på genbrugspladserne i AVV's område og disse bliver efterfølgende istandsat og solgt i AVV's genbrugsbutik.
- Borgere på kanten af arbejdsmarkedet kan få afdækket ressourcer, udvikle sig socialt og fagligt, og lære om de danske værdier, kulturer og normer, hvis de kommer fra andre dele af verden.

Hvad har AVV opnået?

- Cykelværkstedet har eksisteret i tre år og reparerer nu årligt ca. **1.700 cykler**, som alle sælges i AVV's genbrugsbutik.
- Cykelværkstedet er det værksted, der har beskæftiget flest borgere. **25 borgere** har været tilknyttet.
- De tre værksteder har tilsammen haft **13 integrationsborgere** og **45 danske borgere** i praktik.
- **Over 50 procent** af de tilknyttede integrationsborgere har efterfølgende fået job. Syv andre borgere har ligeledes fået beskæftigelse efter praktikken.